

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Aanleiding

Door de invasie van Rusland in Oekraïne zijn veel Oekraïners ontheemd geraakt. Zij hebben toevlucht gezocht in de lidstaten van de Europese Unie, waaronder Nederland. Nederland vangt ontheemden uit Oekraïne ruimhartig op.

De Oekraïense ontheemden zijn aangewezen als groep die op grond van de Richtlijn 2001/55/EG tijdelijke bescherming geniet¹. Hierdoor zijn Oekraïense ontheemden binnen de EU en dus ook binnen Nederland verblijfsgerechtigd (zolang de tijdelijke bescherming geldt). Op grond van de richtlijn moeten Oekraïners onder meer in staat worden gesteld om te werken tijdens de duur van de tijdelijke bescherming en moeten de lidstaten ervoor zorgen dat zij een fatsoenlijk onderkomen krijgen of middelen om huisvesting te vinden. Vanwege de komst van Oekraïense ontheemden heeft het kabinet op 15 juni 2022 in een brief aan de Tweede Kamer² aangekondigd dat Oekraïense ontheemden aanspraak kunnen maken op huurtoeslag. Als er woonruimte beschikbaar is en de huurlasten van een huurwoning te hoog zijn in relatie tot de inkomsten, vindt het kabinet ondersteuning wenselijk. Uiteraard zijn hierbij de reguliere voorwaarden voor de huurtoeslag, zoals een lagere financiële draagkracht, van kracht. Het maakt daarbij niet uit of zij werken of niet.

2. Verschil Oekraïense ontheemden en reguliere asielzoekers

Er zijn belangrijke verschillen tussen Oekraïense ontheemden en reguliere asielzoekers. Oekraïense ontheemden genieten een verblijfsstatus op grond van de hiervoor genoemde aanwijzing op grond van richtlijn 2001/55/EG. Anders dan bij reguliere asielzoekers kan de verblijfsstatus van Oekraïense ontheemden niet plotseling veranderen en mogen zij zonder tewerkstellingsvergunning arbeid in loondienst verrichten. Hierin verschillen Oekraïense ontheemden van asielzoekers; asielzoekers hebben zolang hun verzoek in behandeling is geen zekerheid over de duur van hun verblijfsrecht en geen recht om arbeid in loondienst te verrichten. Daar komt bij dat artikel 13 van richtlijn 2001/55/EG de lidstaten verplicht om ontheemden die tijdelijke bescherming genieten te voorzien van een 'fatsoenlijk onderkomen' of er zorg voor te dragen dat zij 'middelen te hunner beschikking krijgen om huisvesting te vinden'. Voorts hebben Oekraïense ontheemden geen recht op opvang door of voorzieningen vanwege het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers; ook daarin verschillen ze van asielzoekers. Gelet op deze verschillen en op de specifieke situatie van Oekraïense ontheemden is het gerechtvaardigd en wenselijk om deze ontheemden, anders dan asielzoekers, een recht op huurtoeslag te geven overeenkomstig de voorwaarden voor Nederlandse huurders van woonruimte met een lager inkomen. De zekerheid wat betreft de verblijfsstatus van ontheemden is gekoppeld aan de toepasselijkheid van de tijdelijke bescherming die een ontheemde geniet. Dit is in beginsel voor 1 jaar met mogelijk verlenging tot in totaal 3 jaren. Oekraïense ontheemden zijn voor de uitvoerders te herkennen aan een specifieke code (code 46) in de Basisregistratie Personen (BRP).

3. Communicatie

Ten behoeve van het recht op huurtoeslag voor Oekraïense ontheemden heeft Toeslagen een bericht op hun website geplaatst en hebben zij via het kennisnetwerk (van stakeholders) de mogelijkheid voor het ontvangen van huurtoeslag onder de aandacht gebracht.

4. Administratieve lasten/regeldruk

---

¹ Aanwijzing op grond van richtlijn 2001/55/EG bij Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan (PbEU 2022, L 71). Richtlijn 2001/55/EG bepaalt dat tijdelijke bescherming niet vooruitloopt op eventuele erkenning als vluchteling maar de lidstaten wel verplicht om de beschermden van een verblijfstitel te voorzien.

² Kamerstukken II 2021/22, 36 045, nr. 95

Er is op dit moment een zeer beperkt aantal Oekraïense ontheemden dat huurtoeslag heeft aangevraagd. Het is lastig in te schatten hoeveel Oekraïense ontheemden uiteindelijk huurtoeslag zullen aanvragen. Het kost een huishouden normaal gesproken circa 10 minuten om huurtoeslag aan te vragen. Naar verwachting zijn Oekraïense ontheemden, vanwege het minder machtig zijn van de Nederlandse taal, langer bezig met het doen van een aanvraag. Het zal Oekraïense ontheemden naar verwachting maximaal een uur aanvraagtijd kosten. Uitgaande van Handboek Meting Regeldrukkosten betekent dit dat een Oekraïense ontheemde 15 euro kwijt is aan administratieve lasten voor een aanvraag.

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat het naar verwachting geen omvangrijke gevolgen voor de regeldruk heeft.

5. Gevolgen overheid

5.1 Financiële gevolgen Rijk

De kosten worden ingeschat op circa € 4 miljoen tot maart 2023. Maar dit is nog zeer onzeker, omdat onduidelijk is hoeveel vluchtelingen in een woning zullen verblijven en recht hebben op huurtoeslag. Omdat het uiteindelijke effect waarschijnlijk veel minder is dan € 4 miljoen, loopt het effect weg in de realisatie en de jaarlijkse raming van de huurtoeslag.

5.2 Gevolgen voor de uitvoerder (Toeslagen)

Het betreft een kleine technische aanpassing. Oekraïense ontheemden die de speciale BRP-code hebben kunnen als reguliere aanvrager van huurtoeslag worden behandeld.

Toeslagen heeft de concept wijziging van de Wet op de Huurtoeslag met een uitvoeringstoets beoordeeld. Toeslagen heeft geoordeeld dat het wetsvoorstel uitvoerbaar is.

6. Internetconsultatie

PM

7. Monitoring van effecten van de wetswijziging

Na invoering van de wetswijziging zal worden gemonitord of de beoogde effecten optreden en in hoeverre er mogelijk niet-beoogde neveneffecten optreden. Hiervoor zullen onder andere de cijfers van Belastingdienst/Toeslagen over het gebruik van huurtoeslag onder Oekraïense ontheemden gebruikt worden. Ook zal een invoeringstoets gedaan worden zodra hier iets zinvol gezegd kan worden. Hierbij is het van belang dat zowel de voorschotfase als de definitieve toekenning is afgerond om een goed beeld te krijgen van de effecten.

II. ARTIKELEN

Artikel I

Onderdeel A

Artikel 11, tweede lid, onderdeel b, van de Vreemdelingenwet 2000 bepaalt dat personen met een in dat onderdeel genoemde verblijfstitel recht hebben op onder meer toeslagen, indien dat recht bij wettelijk voorschrift is toegekend.

Met het voorgestelde artikel 10 van de Wet op de huurtoeslag wordt voorzien in toekenning bij wettelijk voorschrift van een recht op huurtoeslag voor Oekraïense ontheemden overeenkomstig de regels voor Nederlanders en verblijfsgerechtigden die voldoen aan de voorwaarden van artikel 10 en 11, tweede lid, van de Vreemdelingenwet 2000.

Onderdeel B

De tijdelijke bescherming die Oekraïense ontheemden genieten is tijdelijk. Het recht op huurtoeslag wordt geregeld voor de periode dat de tijdelijke bescherming geldt. Om die reden voorziet het voorgestelde onderdeel B in dat het voorgestelde artikel 10 vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Dat tijdstip wordt bepaald overeenkomstig de einddatum van de tijdelijke bescherming, zo nodig met inachtneming van een korte overgangperiode.

Artikel II

Oekraïense ontheemden genieten sinds 4 maart 2022 tijdelijke bescherming. Om die reden wordt voorgesteld het recht op huurtoeslag in te voeren met terugwerkende kracht tot die datum.

De voorgestelde inwerkingtreding vindt niet plaats op een vast verandermoment. De reden hiervoor is dat vooruitlopend op de voorgestelde wetswijziging de Dienst Toeslagen daar reeds uitvoering geeft en het wenselijk is om de duur van de terugwerkende kracht zoveel mogelijk te beperken. Per saldo betekent het dat voor Oekraïense ontheemden per 1 april recht op huurtoeslag ontstaat. Dit omdat wordt gekeken of de aanvrager op de 1^e van de maand staat ingeschreven in de huurwoning.

Deze memorie van toelichting wordt ondertekend mede namens de Staatssecretaris van Financiën, belast met toeslagen en douane.

De Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,